

народу стануть ключовими життєвими засадами у процесі формування духовного обличчя молодого покоління, як українців, так і молоді у світі.

УДК 34-053.6:355.01-021.68

Валерій ЦИБУХ
(м. Київ)

Формування молодіжної політики у повоєнні роки через міжнародні освітні, культурні та туристичні програми

Нині Українська держава перебуває на новому щаблі творення. Перебуваючи в умовах війни, своє майбутнє Україна виборює в боях несучи тяжкі втрати. Наша нація, як завжди у критичних умовах, згуртувалася і демонструє високий здоровий патріотизм. В Україні під час війни проявлена дивовижна єдність нації, а Національна єдність, як відомо, це запорука державності. І що важливо наголосити, в авангарді цього історичного процесу є молодь.

Особливе місце в сучасній українській дійсності займає безпрецедентний за масштабами феномен волонтерському руху. Про нього сьогодні з захопленням говорять у багатьох країнах світу, називаючи це явище унікальним. Розквіт волонтерської діяльності в Україні припав на часи Революції Гідності і початок війни на Донбасі та отримав законодавче закріплення [2]. У надзвичайно складний період саме цей рух об'єднав суспільство, створив дієву структуру громадських організацій, груп людей, готових взяти на себе вирішення найбільш нагальних і болючих проблем держави та її населення. Важливо зазначити, що домінуюча частка волонтерів – це молодь і безумовно студентство. Це унікальне явище в майбутньому ще очікує на увагу українських та зарубіжних дослідників.

Актуальним в цей складний для українського народу час є питання повоєнного відновлення країни. Враховуючи світовий досвід й спираючись на підтримку громадянського суспільства, наша держава має зосередити увагу на залучення молоді до відродження країни, враховуючи нормативно закріплені напрямки [3].

Внаслідок агресії Російської Федерації, військових дій постраждали багато закладів освіти, закладів культури, тощо. Понад 10 млн. громадян були вимушені покинути свої домівки, багато молодих людей вимушені вчитися за кордоном (а значить є надія, що досвід наших друзів буде перейнятий через студентів у недалекому майбутньому, який буде втілено у нашу країну). Але одночасно спостерігається і розширення можливостей академічної мобільності. Наш Університет, НПУ імені М. П. Драгоманова, виконуючи свою місію, як багатопрофільного закладу вищої освіти, має цікаві нароби у цьому плані, які зокрема задекларовані у Педагогічній конституції Європи [4].

І в цілому, наші модернізовані університети мають стати центрами науки і інновацій. Одним із пріоритетних завдань у післявоєнній Україні буде об'єднати зусилля науковців, влади та представників бізнесу задля створення потужних наукових парків, новітніх лабораторій. Саме фундаментальне та прикладне спрямування наукових досліджень – це і конкурентоспроможність наших студентів на ринку праці і додаткові інвестиції в розвиток мережі університетів. Наша мета, щоб Україна стала світовим центром розвитку культури, сучасної освіти і науки.

Ще одним важливим механізмом нашого взаємопізнання в цивілізованому світі є туризм. Серед низки функцій, які він виконує, особливою є та, що формує любов до свого краю, своєї країни. Це актуалізує необхідність на державному рівні визначити цей напрямок одним із пріоритетів розвитку економіки і культури. Зростаючий авторитет міжнародного туризму, його економічна, політична та соціальна значущість у житті сучасного суспільства визнані урядами більшості країн світу. Активний туристський обмін дедалі більше розглядається як важлива складова інтеграційних процесів та невіддільна ланка в розвитку міжнародного гуманітарного співробітництва, зокрема і в іпостасі «народної дипломатії».

Народна дипломатія є не тільки системою погоджених, солідарних відносин, акцій і заходів двостороннього і багатостороннього характеру, а й активним засобом міжнаціонального і міжнародного співробітництва, формування світогляду, світорозуміння, зміцнення єдності та згуртованості демократичного руху, розвитку міжнародного спілкування в першу чергу молоді.

Міжнародні відносини припускають активне і прогресивне багатостороннє співробітництво демократичних сил, які виступають як учасники народної дипломатії, широкий спектр якої не тільки дозволяє виявити нові методи включення світолюбивих намірів, а й адекватно відображає гуманістичні підходи до сутності зовнішньої політики.

У системі міжнародних зв'язків дедалі більшого значення набувають проблеми «соціального дозвілля», «свободи пересування» і «вільного обміну людьми та ідеями», що передбачено Загальною декларацією прав людини, прийнятої ООН в 1948 році [1]. Так, туризм дає можливість поєднати відпочинок з пізнанням побуту, історії, культури, традицій, звичаїв свого та іншого народів. Знайомство з країнами та народами під час історичних, культурно-освітніх, наукових, архітектурних, етнографічних та інших подорожей розширює світогляд людини, розвиває його інтелект. У свою чергу, дружні відносини між державами є найважливішою передумовою для подібного туристського обміну. Тому не випадково туризм називають «послом миру».

У сучасному світі ми маємо виклики з боку зовнішнього і внутрішнього природного простору, екологічні проблеми вирішуються в балансі з внутрішніми, соціальними та економічними. Мова співпраці у вирішенні екологічних проблем у сучасному глобалізованому світі, знижує

конфліктогенні ризики комунікацій. Таким чином, туризм об'єднує людей, території, протидіючи тероризму.

Архітектурні споруди, музичні твори, живопис та театральні вистави, які потрапили до скарбниці світової культури як ритуали та наративи – усі вони свідчать про повагу до невідомого, трансцендентного та, водночас, про силу та мужність людини, про важливість спільних дій. У той же час раціональне бачення соціальних взаємодій, яке є найбільш доступним у сфері туризму, дозволяє досягти балансу інтересів та реалізувати стратегії довгострокового планування. За умов адекватного ставлення держави до туристичної галузі саме вона може стати драйвером економічного розвитку країни, після відбудови України, постраждалої від російської агресії.

Ряд країн накопичили певний досвід в організації туристської справи в період військових дій. Мова йде про Ізраїль, Косово, Судан та ін. Перш за все, в цих країнах акцентується увага на життєво важливу інформацію, наприклад, як забезпечити себе в умовах війни, запобігти обстрілів уникнути потрапляння у вибухонебезпечні зони. З цією метою гіді-перекладачі та супроводжуючі туристичних груп проходять за спеціальними програмами та за допомогою військових практичні навчання. Все це, дає можливість продовжувати організацію туристської справи у воєнний час.

В умовах роботи із проблемами, викликаними воєнним часом та пандемією COVID-19, актуалізацією викликів та загроз, що притаманні антропосоціогенезу – біологічних, екологічних, кліматичних, технологічних та інших, проблема збереження права людини на свободу переміщень; права країни, на відповідну до інтересів її громадян, участь у міжнародному поділі праці, - є важливим теоретичним і практичним питанням. Зазнавши втрат, туристична галузь як і раніше лишається складовою глобальних процесів, виступаючи на передовій цивілізаційного фронтиру. Якщо феномени та процеси глобального розкривають і творять світ взаємозалежностей, то туризм робить цей світ близьким і дотичним, імплементуючи практичні способи освоєння таких взаємозв'язків.

Глобалізація надає нам шанс створювати більше із меншими втратами і триматися такої лінії, навіть коли здається, що увесь світ стає усе більше та більше крихким, зазначає відомий вчений, американець італійського походження Сальвадоре Бабонес. Саме глобальні зв'язки допоможуть людству відновити потенціал поступу після завершення війни з агресором та світовою пандемією COVID-19. Тому, нині, на наш погляд, головне завдання об'єднати зусилля.

Важливим чинником розвитку туристичної галузі постає у нових вимірах та може відкривати нові можливості через діяльність держав на міжнародних платформах комунікацій.

Висновок. Формування нових амбіційних планів для нової України потребує державницького підходу щодо формування молодіжної політики та довіри молоді, сприяння її залученню та активній участі у всіх сферах життєдіяльності держави на різних рівнях.

Література

1. Загальна декларація прав людини. Електронний ресурс. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
2. Закон України «Про волонтерську діяльність». Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text>
3. Закон України «Про основні засади молодіжної політики». Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
4. Педагогічна Конституція Європи. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://npu.edu.ua/en/?view=article &id=2284:l-r526&catid=247>

УДК 378.091.3:373.5.011.3-051:620.9

Микола КОРЕЦЬ
(м. Київ)

Формування культури енергозбереження у майбутніх вчителів у повоєнний час

В умовах дефіциту енергоресурсів у повоєнний період з метою забезпечення стабільності та зростання добробуту суспільства одним із важливих факторів є реалізація заходів щодо енергозбереження. Це можна здійснювати насамперед шляхом просвітницької роботи в суспільстві, зосереджуючи домінуючу увагу на молоді шкільного віку. Є два шляхи зростання рівня життя людей, один з яких спрямований на збільшення рівня розвитку та обсягу виробництва, а інший – на реалізацію програми ощадливого і раціонального використання матеріалів, запровадження сучасних технологій, які суттєво змінюють долю енергоресурсів у кожній з одиниці виробленої продукції, тобто прагнення одержати більше з меншими витратами.

Україна є енергодефіцитною країною, яка свої потреби в первинних енергоресурсах задовольняє за рахунок їх власного виробництва лише на 45%. В її паливно-енергетичному балансі домінує природний газ, його частка становить 41%. Україна займає одне з перших місць у світі за обсягами імпорту природного газу (понад 56 млрд. куб.м.). Велика питома вага природного газу в загальному об'ємі використовуваних в українській економіці енергоресурсів висуває на перший план диверсифікацію постачання саме цього виду палива. Ці показники в Україні в 2,6 разів більше ніж у провідних Європейських держав і тому в цьому вбачаються великі можливості щодо запровадження режиму жорсткої економії. Це можливо лише за умови, коли в суспільстві сформована культура енергозбереження, матеріалозбереження. Таку ділянку роботи здійснюють шляхом виховання дітей в родині, в школі, а також не виключається вплив на неї оточуючого соціуму. Культура енергозбереження є одним із складників технологічної культури, як результату сукупності досягнутих технологій матеріального та духовного виробництва і яка дає змогу